

PORTRE**MUSA ÖZDEMİR İÇİN...**

Ata SOYER*

Tarih, 11 Haziran 1988. Yer, Ankara Hekimevi. Toplantı konusu, "Hekimlerin Ücret ve Nöbet Sorunları". Ankara Tabip Odası'nın 1986-88 dönemi yönetiminin, yani bizim (Selim abi, Hamdi abi, Mahmut, Eşref, Derman ve ben) Çağdaş Hekim ekibinin ilk döneminin akabinde seçilen 1988-90 yönetiminin (Selim abi, ben, Aysel abla, Ali abi, Cengiz, Şevkat, Cihat) ilk faaliyetlerinden biriydi, bu toplantı. Hem de, bir "çizgi" değişikliği yansımasıydı. Daha doğrusu, 1986-88 döneminde oluşturmaya çalıştığımız "sorunları tanımlama, örgütü düzenleme" döneminden, "sorunları kamuoyu ile paylaşarak, çözüm arama" dönemine geçişin ifadesiydi. TTB literatüründe, "beyaz eylemler" diye bilinen sürecin başlangıcıydı. Hatta, bu değişimi Selim abi, toplantının başlangıcındaki açış konuşmasında "1970'li yılların sonlarından itibaren hekim ücretlerinin gerilediğini, günümüzde de had safhaya ulaştığını, yapılan tüm girişimlerin sonuç vermediğini, dolayısı ile 'iş başa düştüğü'nü" söyleyerek belirtmiş oldu. Ancak, bu toplantının kritik konuşmacısı, Musa abi (Özdemir) idi. Musa abi, hekim özlük haklarını-belki bilinen ama yeterince sistematize edilemeyen-çok net toparlayarak, beyaz eylemlere giden yolun gerekçelerini döşemiş de oldu. Konut, dinlenme, çocuk eğitimi, ücret, katsayı, fiili hizmet, mahrumiyet ödeneği gibi başlıkları, bizlerin anlayabileceği şekilde açıklarken, bu kavramların tek tek birbirinden kopuk değil, genel bütünün bir parçası olduğunu kafamıza soktu: "Kendimizin ve ülkemizin yazgısının çizilmesinde söz ve karar sahibi olmak için örgütlenme gerekliliği, ve bunun için de demokrasi sorunu; ülkemizin yazgısını belirleyen kalkınma modelinin seçimine toplumsal katmanların/sınıfların katılabilmesi". Ayrıcalıklarını yitirmeye başlayan biz hekimler, meselenin bölüşüm, örgütlenme, demokrasi ve ülke yazgısında söz sahibi olma meselesi olduğunu kavramakla, bir mücadele

hattı örmeye giriştik. Toplantıda Şükrü, "hekimler, enayi olmak istemiyoruz diye kampanya başlatmalı" diyerek, eylem önerileri yapmıştı. Toplantıyı Musa abinin sunumundaki özlük hakları taleplerini sıralayarak bitirmiştik ki, sonraki-yaklaşık bir yıl kadar süren-beyaz eylemlerin nesnel zeminini bu talepler oluşturdu. Katkısı, sadece taleplerin oluşturulması ile sınırlı değil, Musa abinin. Tüm beyaz eylemler sürecinde gerek kişisel, gerek örgütsel olarak yanımızda oldu, her türlü katkıyı yaptı.

Kimdi, bu Musa abi, bize katkısı, 1988'e mi özgüydü? Daha öncesi yok muydu? Bizden başka örgütlere katkısı yok muydu? Musa abi, sadece o güne değil, sadece bize değil, öteden beri ve demokratikleşmeden yana tüm örgütlere, elinden geldiğince katkıda bulunmaya çalışan bir aydıdı. Ankara Tabip Odası ile ilişkisi, bizim döneme özgü değildi. Herkes/yönetim, tarihi kendisi/dönemi ile başlatma eğilimindedir, ama biz biliyorduk ki, Musa abi, en azından Hamdi abinin başkanlığı döneminde, Nevzat Hocanın başkanlığı döneminde, yine ATO'nun yanındaydı. Öğrendik ki, 1980 öncesinin MEYAK gibi, birçok sosyal konunun anlaşılması ve bir mücadele konusu yapılmasında, Musa abinin emeği var.

Tabii ki, Musa abi, herşeye tek başına yetişen bir "bilirkişi" değildi. Bizlere vaz'ettiği örgütlü olmayı kendi yaşamında göstermiş bir kişi. Bir dernek üyesi; Sayıştay Denetçileri Derneği üyesi, hatta başkanı. Türkiye İşçi Partisi üyesi. Yani söylediği gibi yaşayan, yaşadığını söyleyen biri. Bizim üzerimizdeki etkisinin temel nedeni de, bu zaten...

Kendi adıma, Musa abi ile ilişkim, bir yanılla özlük hakları-tabip odası ilişkisini öğrenme sürecinin bir parçası olurken, diğer yandan yaklaşık 20 yıllık bir dostluğun ismiydi. Bir kere, yıllardır yapmaya çalıştığımız, hatta yaparken zaman zaman haddimizi aştığımız -kısmen sendika gibi davranarak- özlük hakları mücadelemizde

*Dokuz Eylül Üniv. Tıp Fak Halk Sağlığı, TTB MYK Üyesi

ördüğümüz “taş”ları bize ilk öğretenlerdendir. 1987 sonrası, ücret, nöbet, diğer sosyal haklar konusunu sistematize etmem(iz)de çok katkısı olmuştu. Bu arada, Haşmet gibi, bu alandaki çok iyi kavrayışı olan arkadaşlarımız, Hakan gibi “hukukçu”larımız aldı başlarını gittiler, ama ben/biz de, kendi çapımızda bir özlük hakları “anlayıcısı” olabildik. Hatta, TTB’den çıkan ilk kitabım, “Dünyada ve Türkiye’de Sağlık Personelinin Sorunları”nın oluşumunda özel bir yeri vardı.

Örgütümüzün “gönüllü danışmanı”, hatta “fahri üyesi”di. Ne zaman başımız sıkışsa, bir özlük hakkı problemini çözemesek, kendisini arardık. Kendisi, bir çözüm bulamazsa, bizi ilgili arkadaşlarına yönlendirirdi. Bu vesile ile, kendisi gibi değerli arkadaşları Salih Er, Ali Rıza Aydın, Bülent Serim, Hayri Kurtgözü’nü tanıma fırsatına sahip olduk. Hatırlıyorum, arkadaşımız, Mehmet (Kitapçı), İnönü Üniversitesi adına Hacettepe’de Nükleer Tıp İhtisası yapıyordu. Ancak, aynı işi yaptığı halde, başka kurumun personeli diye, döner sermaye alamıyordu. Bu işi içine sindiremeyen Mehmet, sorunu çözmeyi kafasına koymuştu. Bu süreçte, özellikle Musa abinin başının etini yiyerek, sonuç elde etti. Yine hatırlıyorum, Musa abi, “yasal ve yönetsel açıdan Malatya’dan gelen doktor ile Hacettepe’de kadrosu olan doktor arasında fark yoktur”, “...üniversitede döner sermaye varsa ve bu döner sermayenin gelirlerinin oluşumunda her iki hekimin de katkısı oluyorsa, döner sermaye payından her ikisi de hak sahibidir” diye yorum yaparak ve de Sayıştay Genel Kurul kararlarından örnek göstererek, Mehmet’in motivasyonunu destekledi. Mehmet de, dava açtı ve kazandı. Bu, sadece Mehmet’in kazandığı bir hak anlamına gelmiyordu. Bir örgüt çatısı altında, doğru gerekçeleri sıralayarak, hak almanın olanaklı olduğunu yaşayarak görmüş oluyorduk. İnsanların hak aramak için, örgütlere ihtiyacı olduğunu göstermiş oluyorduk. Örgütün prestijini artırabiliyorduk. Bunu, bize yaşayarak öğreten kişilerden biri olması itibarıyla de önemliydi, Musa abi.

Musa abinin katkıları, özlük hakları ile sınırlı değildi. 1987 tarihinde ANAP Hükümeti’nin çıkardığı 3359 sayılı Sağlık Hizmetleri Temel Kanunu’nun iptal edilmesi sürecinde büyük emeği oldu. Bizler, 1986’da yönetime geldiğimizde, öğrenci örgütlenmesi dışında, oda komisyonlarındaki faaliyetlilikten edindiğimiz deneyimlerle sınırlıydık. Daha kuramsal tespitler yapmaya, daha az günlük politika inceliklerine eğilimliydik. Örneğin, bir yasaya itiraz ediyorsak, onu genel belirlemeler ışığında yapıp, günlük politik araçlarla değerlendirme ve adım atma becerilerine çok sahip değildik. 1987 SHTK tartışması, bu anlamda bizim için eğitici oldu. Özellikle ATO Hukuk Bürosu, özel olarak da Hamdi abi ve Ülkü, yasaya yaptığımız kuramsal eleştirilerin yanı sıra, çok titiz bir hukuksal metin hazırladı. Bu hazırlık, ATO ve TTB ortamında tartışıldı. Dönemin TTB yönetimi de, ciddi bir çalışma yaptı. Tam bu ortamda, Musa abi bizi (Selim abi ve beni) arayarak, daha inceltmiş bir çalışma gerektiğini ve bu çerçevede bir grup ile birlikte katkıda bulunmaya hazır olduğunu belirtti. Birlikte Musa abi ve bir grup Sayıştay’dan arkadaş ile ciddi bir çalışma yaptığımızı

hatırlıyorum. Sanıyorum, Musa abilerin evindeydi. Bu arada, benzer bir çalışma içinde olan SHP, yasanın iptali için Anayasa Mahkemesi’ne başvurmuştu. Sonunda, son 25 yılda, sağlık alanında çıkarılan en anti-demokratik yasanın birçok maddesi iptal edildi. Ve ANAP Hükümeti, bu yasayı uygulayamamış oldu. (Gerçi, ilginçtir yasaya dayanarak bazı hastanelerin işletmeleştirilmesi, Tansu Çiller-Murat Karayalçın Hükümeti’ne nasip oldu; 1995 Nisan).

1988-89 beyaz eylemleri, ülkemizdeki-uzun süredir bastırılan-memur sendikası tartışmalarını kızdırmıştı. Beyaz eylemler sonrası, birçok dernek, meslek örgütü, vb sendikalaşma toplantıları düzenlemeye başladı. Bizler, beyaz eylemlerin anlatılması üzerinden bu toplantılara katılırken, önemli katılımcıları arasında Alpaslan Işıklı, Mesut Gülmez, Teoman Alptürk, Özcan Kesgeç gibi aydınları hatırlıyorum. Ve de tabii ki, Musa abiyi. En az, 3-4 panel ve toplantıda bir arada olduk. Yine, aydınlatıyordu. Kamu çalışanlarının sendikalaşmasının gereğini vurgulamakla kalmıyor, pratik uygulama adımları da öneriyordu. İlk kurulan sendikalara da en çok sevenlerden biriydi. Emeklerinin karşılığı, buydu. Sade bir sevinme. Ülke aydınının kazanımının bu olduğunu bilen, mütevazı aydın kuşağından olduğu için, sevinci çok da içtendi...

Musa abiyi tanıdıkça, teknik paylaşımların yerini, daha fazla dostluk paylaşımları almaya başladı. Zaman yaratıp bir araya gelmeye, sohbet etmeye gayretimiz oluyordu. Özellikle Toplum ve Hekim Danışma Kurulu’na dahil olması (1990’da çıkardığımız Sağlık ve Toplum Dergisi’nin de Danışma Kurulu’nda yer almıştı, Musa abi), bu beraberlikleri kolaylaştıran bir faktör oldu. Musa abi, ünlü “Mülkiye öğle yemekleri”nin sıkı bir müdavimiydi. Bir keresinde İzmir’den geldiğimde, birlikte gitmiş ve çok sayıda eski dostla birlikte olmuştu. Kendisi ile karşılaştığımızda, bu yemeklerden, dostlardan bilgi almak da hoşumuza gidiyordu. Benim dışımda Eriş ve Onur’un da, Musa abiyi çok sevmesi, vesileler yaratmamıza yansıyor. En son, iki yıl önce, TTB MK’nin yeni binasında, Pratisyen Hekimlerin Odasında bir araya gelmiş sohbet ediyorduk. Eriş, kafayı “performans”a takmıştı, Musa abiden yardım istedi. Bize bir isim verdi, Musa abi. Her zaman olduğu gibi. Onur ve bana dönüp, akşama bir yerde oturmayı önerdi. Biz de her zamanki “önemli” işlerimizi gerekçe gösterip, bir dahaki Toplum ve Hekim Yayın Kurulu toplantısında buluşmaya sözleştik. Ancak, bir dahaki toplantı gününde, Musa abinin teşhisini öğrendik ve sözleştiğimiz yemeği gerçekleştiremedik. Ertelediğimiz son buluşmaymış...

Biz bir dostumuzu, örnek bir abimizi, TTB camiası da, önemli bir “üye”sini yitirmiştik. Ülke, çok önemli bir aydın kuşağının, ülkede eşitlik-adalet mücadelesini bir yaşam biçimi haline getirmiş bir kuşağın, ülke için kendi yaşamını feda etmeye hazır bir kuşağın bir güzel ferdini yitirmiş oldu. Güle güle, Musa abi. Bize öğrettiklerin, bizim öğrenme ve mücadele azmimizi bilemişti. Senin yolundan gitmenin, aynı tarzı izlemek olduğunun farkındayız.